

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

นับแต่ประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และมีผลบังคับใช้ในฐานะกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 เป็นต้นมานั้นทำให้ประเทศไทยมีพันธะต้องรับรองสถานะของเด็กว่า “เด็กเป็นบุคคลที่มีศักดิ์ศรีและมีสิทธิในฐานะเป็นมนุษย์เต็มสมบูรณ์” และมีพันธะที่จะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งสามารถแบ่งสิทธิเด็กที่ให้การคุ้มครองออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

- 1) สิทธิในการดำรงชีวิต (Survival Rights) หรือสิทธิพื้นฐานทั่ว ๆ ไปของเด็ก เช่น สิทธิในการมีชีวิตอยู่
- 2) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Protection Rights) จากการถูกเอาเปรียบทางศีลธรรมและสังคมของเด็ก
- 3) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Development Rights) เช่น สิทธิที่จะได้รับการศึกษา สิทธิที่จะได้รับการพักผ่อนหย่อนใจ และการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น
- 4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation Rights) เช่นสิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง

สิทธิข้างต้นเป็นสิทธิพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับการปฏิบัติอันเหมาะสมทั้งจากบิดา มารดา ผู้ใหญ่ทุกคนในสังคมรวมทั้งรัฐ ผู้ใหญ่ทุกคนควรจะปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็ก ทุกคนตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก ทว่าสังคมในปัจจุบันกลับพบว่าเด็กยังไม่ได้รับการดูแลอย่างดีตามสิทธิข้างต้น เด็กยังคงถูกทำร้าย ถูกทารุณกรรม ถูกใช้แรงงานอย่างเอารัดเอาเปรียบ ถูกทอดทิ้ง เด็กไม่ได้รับการศึกษา ไม่ได้รับการพัฒนา ดิฉยาเสพติด ขาดเสรีในการตัดสินใจเรื่องของตนเองรวมถึงการถูกดูหมิ่นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ เด็กมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลและเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ในสังคมอย่างจริงจัง และหน้าที่ในการสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ของเด็กให้ผู้ใหญ่ในสังคมได้รับรู้เพื่อแก้ไขนั้นถือเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนเพราะเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากโดยบทบาทหน้าที่หลักของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคม คือ การให้ข่าวสาร (Information) การประสานสัมพันธ์ (Correlation) การสร้างความต่อเนื่อง

(Continuity) การให้ความบันเทิง (Entertainment) และการรณรงค์ต่าง ๆ (Mobilization) ในการทำหน้าที่ข้างต้นสิ่งสำคัญที่ถือเป็นหัวใจของสื่อมวลชนที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนมีประสิทธิภาพได้แก่เสรีภาพ รัฐได้ให้เสรีภาพในการเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็นแก่สื่อมวลชนไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 39

อย่างไรก็ตามเสรีภาพนั้นต้องเป็นเสรีภาพที่มีความรับผิดชอบกำกับ และต้องไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพ เกียรติ ชื่อเสียง ความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่นแต่เนื่องจากสื่อมวลชนในยุคปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง สื่อต่าง ๆ พยายามที่จะแข่งขันกันพัฒนารูปแบบและเนื้อหาของข่าวและภาพข่าวให้น่าสนใจและจูงใจประชาชนมากขึ้น และท่ามกลางการแข่งขันกันอย่างดุเดือดนี้ทำให้อุดมการณ์ จริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน กฎหมายรวมทั้งสิทธิเด็กกลายเป็นเพียงนามธรรมที่สื่อมวลชนไม่ได้ให้ความสนใจและละเลย เมื่อหลักในการทำงานของสื่อมวลชนกลายเป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นอย่างไร้ขีดจำกัดของคนในสังคม โดยเฉพาะข่าวที่สร้างความสะเทือนใจ และความน่าสลดใจต่อสังคมเช่น ข่าวด้านลบของเด็ก เยาวชน จึงทำให้การเสนอข่าวของเด็ก เยาวชนในทุกวันนี้เป็นไปในลักษณะที่ขาดความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ เช่น การตีพิมพ์ภาพเด็กก่อเหตุวุ่นวายที่บ้านกรูณา การตีพิมพ์ภาพเด็กถูกมัดตัว หรือภาพชาวต่างชาติโอบกอดเด็กชายชาวไทยที่ขายบริการโดยไม่ปกปิดหน้าของเด็ก การเสนอภาพเด็กแก้ผ้าการใช้ถ้อยคำดูหมิ่นเหยียดหยามเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด การกระทำเหล่านี้ของสื่อมวลชนล้วนถือเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของเด็กและเยาวชนซึ่งผิดทั้งจรรยาบรรณของสื่อมวลชนและกฎหมาย

จากการรวบรวมข้อมูลทั้งจากภาครัฐ องค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กและผลงานวิจัยของนักวิชาการ นิสิต นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนต่าง ๆ แล้วผู้เขียนสามารถสรุปรูปแบบการเสนอข่าวของสื่อมวลชนในลักษณะที่ก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อเด็กและเยาวชนได้ดังต่อไปนี้

1. การเปิดเผยประวัติ ข้อมูลส่วนตัวของเด็ก เยาวชนและครอบครัว เช่น การเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กที่ถูกล่วงเกินทางเพศ การเปิดเผยประวัติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
2. การบันทึกภาพ แพร่ภาพของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ได้รับความเสียหาย หรือเป็นพยานในกระบวนการพิจารณาคดี

3. การเสนอข่าวในลักษณะที่การเสนอข่าวในลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน
4. การเสนอข่าวในลักษณะที่เป็นการแต่งเติมข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนเกินจริง
5. การเสนอข่าวในลักษณะที่เป็นการละเมิดสิทธิเด็กซ้ำ เช่น การสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนในสภาวะที่เด็กหรือ เยาวชนนั้นยังไม่พร้อม

และผลจากการเสนอข่าวในลักษณะข้างต้นนั้นส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในด้านจิตใจทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เช่นทำให้เด็กเกิดความรู้สึกผิด เกิดบาดแผลทางใจ เกิดความวิตกกังวลเกิดแนวความคิดที่ผิดและเกิดมโนทัศน์ที่ไม่ถูกต้องนอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อชีวิตและความปลอดภัยของเด็กหรือเยาวชน และส่งผลกระทบในด้านการฟื้นฟู เยียวยาและกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนด้วย

รัฐตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นอนาคตของชาติจึงได้ใช้มาตรการทางกฎหมายมาปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกละเมิดสิทธิโดยการเสนอข่าวในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทั้งต่อการดำเนินชีวิตและต่อชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวมิให้กระทบต่อสิทธิของเด็ก เยาวชน ได้ โดยกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะคือลักษณะที่เป็นการปกป้องคุ้มครอง เด็ก โดยเฉพาะและลักษณะที่เป็นการควบคุมการเสนอข่าวของสื่อมวลชนซึ่งก็ถือเป็นการปกป้องคุ้มครอง เด็ก เยาวชนจากการถูกละเมิดสิทธิส่วนหนึ่งด้วย กฎหมายที่ใช้ในการปกป้องคุ้มครอง เด็ก เยาวชน จากการถูกละเมิดสิทธิเสนอข่าวในลักษณะที่เป็นการสร้างความเสียหายมีดังต่อไปนี้

- **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540**

- มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”
- มาตรา 5 “ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือ ศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน”

- มาตรา 34 “สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยัง สาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือ ความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณชน”

- มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

เด็ก เยาวชน และบุคคลซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษา อบรมจากรัฐทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

- มาตรา 39 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครอง สิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบ รียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกัน หรือระงับความ เสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน

การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุ โทรทัศน์ เพื่อลดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้ จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวหรือบทความไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาใน หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำใน ระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือการรบ แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งได้ตราขึ้นตามความในวรรคสอง

● พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ. 2534

- มาตรา 93 ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือ บันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทาง

สอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา โดยได้รับอนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

- มาตรา 97 การอ่านคำพิพากษาให้กระทำการเป็นการลับและให้นำมาตรา 73 มาใช้โดยอนุโลม

ถ้าอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ให้ศาลเรียกบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่มาฟังคำพิพากษาด้วย

- มาตรา 98 ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

- มาตรา 113 ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่ง คำคู่ความ ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใด ๆ ในคดี หรือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัวห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความ หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันอาจทำให้รู้จักตัวคู่ความ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณของบุคคลที่ เกี่ยวข้องถึงในคดี เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากศาล

- ร่างพระราชบัญญัติสงเคราะห์ คู่คุ้มครองสวัสดิภาพและส่งเสริมความประพฤติเด็ก

- มาตรา 29 ห้ามมิให้โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ผ่านสื่อสารสนเทศประเภทใด ๆ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วยในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดของเด็ก

- มาตรา 69 ห้ามมิให้ผู้ปกครองสวัสดิภาพหรือผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเปิดเผยชื่อตัว ชื่อสกุล หรือข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับตัวเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัย

อยู่ด้วยในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งของเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาหรือบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และได้ล่วงรู้ข้อมูลดังกล่าวเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย โดยอนุโลม

ห้ามมิให้ผู้ใด เผยแพร่หรือทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลที่เปิดเผยโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองไม่ว่าโดยวิธีผ่านสื่อประเภทใด

- พระราชบัญญัติการพิมพ์

- มาตรา 36 เมื่อได้มีการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ซึ่งเจ้าพนักงาน การพิมพ์ เห็นว่าอาจจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือฝ่าฝืนคำสั่งห้าม ตามมาตรา 34 เจ้าพนักงานการพิมพ์อาจดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) ให้คำตัดเตือนเป็นหนังสือแก่ผู้โฆษณา บรรณาธิการ และหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ในการให้คำตัดเตือนนี้จะเรียกบุคคลที่กล่าวแล้วไปปรับคำอธิบายและให้ลงลายมือชื่อรับทราบด้วยก็ได้

- (2) สั่งเป็นหนังสือให้ผู้โฆษณา บรรณาธิการและหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์เสนอเรื่องหรือข้อความที่จะโฆษณาในหนังสือพิมพ์ต่อไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจข่าวตรวจก่อนมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบห้าวัน แต่ในการสั่งเช่นนี้จะทำได้ต่อเมื่อได้ให้คำตัดเตือน ตาม (1) แล้ว และผู้ถูกตัดเตือนไม่สั่งวรในคำตัดเตือนนั้น

- (3) ในคราวที่มีเหตุฉุกเฉินภายในราชอาณาจักร หรือมีเหตุคับขันระหว่างประเทศหรือมีการสงครามจะสั่งเป็นหนังสือแก่บุคคลใดให้เสนอเรื่องหรือข้อความที่จะโฆษณาในหนังสือพิมพ์ต่อไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจข่าวตรวจก่อน หรือสั่งให้พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตหรือสั่งงดการเป็นผู้โฆษณา บรรณาธิการ และหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ที่ตนทันที โดยมีกำหนดเวลาหรือไม่ก็ได้ และจะสั่งเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นภายหลังก็ได้

- มาตรา 41 หนังสือพิมพ์ใดโฆษณาเรื่องเกี่ยวกับบุคคลใด คลาดเคลื่อนจากความจริงและอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลนั้น บุคคลนั้นอาจแจ้งเป็นหนังสือขอให้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์นั้นแก้ไข หรือลงพิมพ์หนังสือซึ่งแก้หรือปฏิเสธเรื่องนั้น การแก้หรือลงพิมพ์หนังสือ

ซึ่งแก่หรือปฏิเสธเรื่องที่ว่านี้จะต้องพิมพ์ในฉบับที่จะออกโฆษณาต่อไปจากเวลาที่ได้รับคำขอตั้ง
กล่าวแล้ว หรือฉบับที่ถัดไป

- ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2535

1) การควบคุมผู้ดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 5¹ แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2530 (“พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2530”) นั้นกำหนดให้ผู้ที่ให้บริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์แก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนจะต้องได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต² โดยใบอนุญาตให้ดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์นั้นจะสามารถใช้ได้เฉพาะตัวผู้รับใบอนุญาตโดยมีอายุหนึ่งปีนับแต่วันออกซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือส่งวิทยุโทรทัศน์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับและปรับเป็นรายวันอีกวันละสองพันบาทจนกว่าจะดำเนินการให้ถูกต้อง³

2) การควบคุมการดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ภายใต้ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2535 ข้อ 11 กำหนดให้คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กกช.) (NATIONAL BROADCASTING COMMISSION) มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลด้านรายการ การดำเนินการโฆษณาและบริการธุรกิจของสถานี รวมทั้งรับฟังและพิจารณาคำร้อง

¹ มาตรา 5 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนเว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต.....”

² พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2530 มาตรา 9.

³ พระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2530 มาตรา 6

เรียนจากประชาชนและบุคลากรของสถานี และเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาแก้ไขทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน และหากผู้ดำเนินการหรือสถานีดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบ เงื่อนไข หรือข้อบังคับที่ กกช. กำหนดให้ กกช. มีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้⁴

- ก. ออกคำสั่งให้สถานีชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร
- ข. ตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร
- ค. มีคำสั่งระงับการออกอากาศรายการที่ฝ่าฝืน
- ง. เพิกถอนการอนุญาตหรือการรับรองที่ได้ออกให้ตามระเบียบนี้

กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. 2498 ข้อ 16 กำหนดให้รายการดังต่อไปนี้สามารถออกอากาศโดยส่งทางวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ได้

- (1) ไม่เป็นการแสดงออกซึ่งอาจจะกระทบกระเทือน หรือดูหมิ่นต่อสถาบันกษัตริย์รวมถึงประมุขของประเทศอื่น ๆ ด้วย
- (2) ไม่เป็นการแสดงออกโดยจงใจก่อให้เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามประเทศชาติ รัฐบาลเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกลุ่มชนใด
- (3) ไม่เป็นการแสดงที่หลบหลู่ เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใด หรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ
- (4) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีระหว่างคนในชาติหรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ
- (5) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
- (6) ไม่เป็นการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการบ่อนทำลายหรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

⁴ ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2535 ข้อ 35.

- (7) ไม่เป็นการแสดงออกทางขั้วกามารมณ์ หรือลามกอนาจาร
- (8) ไม่เป็นการแสดงออกถึงความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรม ป่าเถื่อนหรืออุจาดแก่ผู้ฟังและผู้ชม
- (9) ไม่เป็นการแสดงออกถึงเรื่องเพื่อเจ้อ หลอกหลวง ไร้สาระ ซึ่งอาจชักจูงให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก และเยาวชนหลงเชื่ออย่างมกมาย ไม่เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ร้ายซึ่งผิดธรรมดา อันอาจเป็นเหตุชักจูงหรือส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมยิ่งขึ้น

นอกจากกฎหมายไทยแล้วผู้เขียนได้ศึกษาถึงกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการให้การปกป้องคุ้มครองเด็ก เยาวชนจากการถูกล่อลวงจนเสนอว่าในลักษณะที่กระทบสิทธิหรืออย่างใดอย่างหนึ่งหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่เด็ก เยาวชนเพื่อทำการเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย ดังนี้

1. अनुสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกล่อลวงจนละเมิดมี 3 ข้อด้วยกัน คือ ข้อ 16 เรื่องของชีวิตความเป็นส่วนตัว ที่จะไม่ให้ใครเข้าไปแทรกแซงชีวิตส่วนตัวหรือความเป็นส่วนตัว ข้อ 19 เรื่องการคุ้มครองเด็กในเรื่องการถูกข่มขู่รังแกทั่ว ๆ ไป และ ข้อ 39 เรื่องสิทธิในการได้รับการฟื้นฟู เยียวยา ทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการคืนสู่สังคมของเด็ก

2. Texas Juvenile Law กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน แห่งรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งจะเน้นในเรื่องการรักษาความลับของข้อมูล และประวัติของเด็ก เยาวชนที่กระทำความผิดโดยได้บัญญัติเรื่องความลับในประวัติและข้อมูลในกระบวนการพิจารณาคดีของเด็กไว้เป็นพิเศษใน บทที่ 15 ซึ่งลักษณะเด่นของ Texas Juvenile Law ได้แก่ วิธีการเก็บรักษาประวัติและข้อมูลในกระบวนการพิจารณาคดีของเด็ก การจัดเก็บนั้นก็แบ่งตามประเภทของข้อมูลคือ ข้อมูลอ้างอิง ข้อมูลการดำเนินคดี และข้อมูลการ ตัดสินคดี และในวันที่หรือก่อนวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี จะมีการทำลายข้อมูลของเด็กที่พ้นโทษไปแล้วโดยการทำลายข้อมูลนั้นจะต้องมีการจัดทำรายงานเพื่อมีการตรวจสอบในทุกปีด้วย

3. Young Offender Act กฎหมายเกี่ยวกับเยาวชนที่กระทำความผิดของประเทศแคนาดา หลักในการให้ความคุ้มครองเยาวชนตามกฎหมายของประเทศแคนาดานี้คือ “การห้ามเผยแพร่หรือโฆษณาชื่อของเยาวชน หรือเด็กที่ เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดรวมทั้งข้อมูล การพิจารณาคดี การตัดสินคดี เว้นแต่เพื่อนำไปเปิดเผยในการหลักสูตรการเรียน การบริหารงานใน กระบวนการยุติธรรม และข้อมูลต่าง ๆ ของเด็ก เยาวชนนั้นจะถูกจัดเก็บไว้เป็นอย่างดี การร้องขอ ให้เปิดเผยข้อมูลนั้นจะต้องร้องขอต่อศาลเท่านั้น และเมื่อข้อมูลนี้ไม่มีความจำเป็นต้องใช้แล้ว ก็จัด ให้มีการทำลายข้อมูลดังกล่าว

4. Children Act 1989 กฎหมายเกี่ยวกับเด็กของประเทศอังกฤษที่มีวัตถุประสงค์ใน การคุ้มครองเด็ก สงเคราะห์เด็กในส่วนที่เกี่ยวกับการปกป้องและคุ้มครองเด็กจากการถูกล่อลวงช นเผยแพร่โฆษณาข้อมูลของเด็กในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อเด็กนี้ โดยได้บัญญัติไว้ ในส่วนของ “ความลับของเด็กที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณา” ซึ่งในบทบัญญัตินั้นได้ห้ามมิให้มิ การเปิดเผยข้อมูลใดที่มีลักษณะระบุถึง เด็กที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ที่อยู่หรือโรงเรียน ของเด็ก และการให้การคุ้มครองเด็กในส่วนการห้ามเผยแพร่ข้อมูลเด็กตามกฎหมายนี้ไม่ได้กำหนด คุ้มครองเฉพาะเด็กที่ เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแต่บัญญัติรวม ๆ ถึงเด็กทุกคนไม่ว่าจะอยู่ ในสถานภาพใดก็ตาม

5. กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กของรัฐควีนสแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย ในการให้การคุ้มครองเด็กมิให้ถูกล่อลวงช นเปิดเผยข้อมูลนี้กฎหมายของรัฐควีน สแลนด์ได้แบ่งข้อมูลที่เก็บเป็นความลับออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนในการให้คำตัดสินแก่เด็ก โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ และในส่วนของ การดำเนินกระบวนการพิจารณา คดี ซึ่งในส่วนของข้อมูลใน กระบวนการพิจารณานั้นได้ห้ามมิให้เผยแพร่ข้อมูลที่ ทำให้สามารถระบุตัวเด็กได้ การห้ามเผยแพร่ รูปถ่าย รูปภาพ วิดีโอเทปอื่นจะนำไปสู่การระบุตัวของเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

ผู้เขียนได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศแล้วพบ ว่ากฎหมายไทยนั้นมีแต่บทบัญญัติที่กำหนดให้การเปิดเผยข้อมูลของเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความ ผิดนั้นเป็นความผิดโดยไม่มีบทบัญญัติที่เป็นมาตรการเสริมในการรักษาข้อมูลให้เป็นความลับ ขณะ ที่กฎหมายต่างประเทศนั้นมีหลักการที่จะป้องกันและรักษาความลับของเด็กไม่ใหรั่วไหลถึงสื่อมวลชนหรือบุคคลใด ๆ โดยได้มีบทบัญญัติที่เป็นมาตรการเสริม เช่น การจัดเก็บข้อมูล การขออนุญาต เปิดดูข้อมูลต้องร้องขอต่อศาล และต้องมีการทำลายข้อมูล และจากการศึกษาถึงปัญหาในการป้อง

กันและคุ้มครอง เด็ก เยาวชนจากการถูกล่อลวงชนละเมิดสิทธิในประเทศไทยนั้นพบว่าทำให้การคุ้มครองเด็ก เยาวชนยังไม่ได้ผลเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากปัญหาดังต่อไปนี้

1) กฎหมายที่ใช้ในการป้องกัน คุ้มครองเด็ก เยาวชนจากการถูกล่อลวงชนเสนอข่าวในลักษณะที่สร้างความเสียหายแก่เด็กและเยาวชนยังไม่ครอบคลุมถึงเด็กทุกประเภท ปัจจุบันกฎหมายเฉพาะที่ใช้ในการป้องกัน คุ้มครองเด็ก เยาวชนได้แก่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนฯ มาตรา 93 ซึ่งระบุนำมิให้บันทึกภาพ แพร่ภาพ หรือเปิดเผยข้อมูลของเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ได้รับความเสียหายนั้นยังไม่มีกฎหมายในการคุ้มครอง

2) ปัญหาเรื่องการใช้และการตีความกฎหมาย ปัจจุบันกฎหมายที่บังคับใช้นั้นมีแต่บทบัญญัติที่เป็นหลักเช่นรัฐธรรมนูญแต่ยังขาดระเบียบหรือบทบัญญัติย่อยสำหรับการตีความกฎหมายหรือขยายความหลักรัฐธรรมนูญดังกล่าว เช่น การตีความคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” นั้นควรจะมีคามหมายแค่ไหน และที่สำคัญคือการตีความกฎหมายในปัจจุบันมักอาศัยหน่วยงานทางด้านกฎหมายเท่านั้นยังไม่มีหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน หรือ ล่อลวงชนมาช่วยในการตีความกฎหมายจึงทำให้การตีความกฎหมายบางครั้งไม่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก เยาวชน

3) การขาดมาตรการเสริมในการบังคับใช้กฎหมายดังที่ได้กล่าวเบื้องต้นเช่น การเก็บรักษาประวัติ ข้อมูลของเด็ก เยาวชน

และนอกจากปัญหาการบังคับใช้กฎหมายแล้วผู้เขียนยังพบว่าปัญหาขององค์กรหรือหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กรวมทั้งสื่อมวลชนด้วยก็มีผลต่อการคุ้มครองสิทธิเด็ก เช่น ปัญหาภายในหน่วยงาน การขาดแคลนกำลังคน การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิเด็ก และการขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นตำรวจ สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน และปัญหาข้างต้นนี้จึงทำให้การแก้ไขปัญหาล่อลวงชนเสนอข่าวในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เด็ก เยาวชนจึงยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร และจากการศึกษาถึงปัญหาดังกล่าวทั้งทางด้านกฎหมายและปัญหาขององค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนวทางแก้ไขดังต่อไปนี้คือ

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาเด็ก เยาวชนถูกล่อลวงชนเสนอข่าวและแพร่ภาพในลักษณะที่ขาดความเหมาะสม และก่อให้เกิดความเสียหายต่อเด็ก เยาวชนนั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมานาน แม้ว่ารัฐจะมีการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและรับรองที่จะคุ้มครองในความเป็นส่วนตัว เกียรติและชื่อเสียงของเด็กไว้รัฐธรรมนูญ หรือแม้กระทั่งมีบทกฎหมายเฉพาะที่จะห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพแพร่ภาพ ของเด็ก เยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดก็ตาม แต่ในสภาพความเป็นจริงนั้น ล่อลวงชนก็ยังคงเสนอข่าวในลักษณะที่สร้างความเสียหายแก่เด็ก และเยาวชนอยู่เป็นประจำ ดังนั้นผู้เขียนจึงได้ศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายในการปกป้อง คุ้มครองเด็ก และเยาวชนจากการถูกล่อลวงชนละเมิดเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ในการเสนอแนวทางแก้ไขโดยใช้มาตรการทางกฎหมายนี้อยู่ภายใต้มาตรฐานด้านนิติบัญญัติอันมีที่มาจากการศึกษาว่าประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องผูกพันตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention of the Rights of the Child) และต้องผูกพันปฏิบัติตามกฎกรุงปักกิ่ง(The Beijing Rules) ขององค์การสหประชาชาติที่กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ (Standard Minimum) ในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม (Juvenile Justice) ต่อเด็กและเยาวชน โดยอนุสัญญาฯ ได้กำหนดมาตรฐานให้องค์กรนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการแห่งรัฐภาคีพึงถือเป็นแนวทางปฏิบัติดังนี้พึงปฏิบัติตาม⁵ มาตรฐานด้านนิติบัญญัติ การใช้อำนาจนิติบัญญัติในการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่ากรณีใด ๆ รัฐภาคีต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้⁶

1.1 หลักการผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและลำดับแรก

ในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่าในกรณีใด ๆ เช่น เกี่ยวกับการรับรองสิทธิเด็ก การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กหรือการส่งเสริมสวัสดิการเด็ก จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและลำดับแรก ดังที่ มาตรา 3 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กกำหนดว่า “1.

⁵ วชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, “มาตรการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กภาคใต้ มีนาคม 2538. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

⁶ เรื่องเดียวกัน

ถอดถอนใบอนุญาตให้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ หรือกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์มาใช้ ด้วยอีกมาตรการหนึ่ง

จากแนวทางข้างต้นผู้เขียนจึงได้แบ่งแนวทางการนำมาตรการทางกฎหมายมาแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก และเยาวชน โดยการเสนอข่าวหรือแพร่ภาพของเด็ก และเยาวชนในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เด็ก เยาวชนที่ตกเป็นข่าวนั้นออกเป็นสองลักษณะคือ การใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมสื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่ในการเสนอข่าว โฆษณา ข้อความและการเผยแพร่รูปถ่ายของเด็กและเยาวชน และ การใช้มาตรการทางกฎหมายในการเก็บรักษาข้อมูลของเด็ก เยาวชนให้เป็นความลับ

1. การใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมสื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่ในการเสนอข่าว โฆษณาข้อความและการเผยแพร่รูปถ่ายของเด็กและเยาวชน

การควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นประกอบด้วย การควบคุมผู้ปฏิบัติงาน เช่น บรรณาธิการ ผู้โฆษณา หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ และในส่วนของ การควบคุมองค์กร เช่น หนังสือพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ โดยรายละเอียดของการควบคุมมีดังนี้

1.1 การควบคุมผู้ปฏิบัติงาน

ผู้เขียนเสนอให้การเพิ่มบทบัญญัติให้การกระทำที่สร้างความเสียหายแก่เด็กโดยสื่อมวลชนหรือบุคคลใดๆ ถือเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 11 (ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ และชื่อเสียง) โดยกำหนดให้ “การบันทึกภาพ แพร่ภาพ โฆษณาทางสื่อมวลชน การเปิดเผยข้อมูลใด ๆ การบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อย่างหนึ่งใดของเด็กและบุคคลในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

หรือทั้งจำทั้งปรับ การกระทำดังกล่าวหากเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนและได้รับความยินยอมจากบิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยบุคคลดังกล่าวไม่ต้องรับผิด”

จากการที่กฎหมายอาญาว่าด้วยหมิ่นประมาทนั้นไม่สามารถบังคับใช้ใน การควบคุมสื่อมวลชนมิให้เสนอข่าวและแพร่ภาพของเด็ก เยาวชนในทางที่เสียหายได้ ทั้งนี้เนื่อง จากองค์ประกอบความผิดของกฎหมายว่าด้วยหมิ่นประมาทนั้นไม่ได้ให้ความคุ้มครองเด็ก และ เยาวชนโดยตรงประกอบกับการพิสูจน์ความผิดว่าผู้กระทำจงใจใส่ความนั้นเป็นเรื่องยากแก่เด็กและ เยาวชน และในบางครั้งสื่อมวลชนก็มิได้มีเจตนาที่จะใส่ความเด็กเพียงแต่การทำหน้าที่ดังกล่าวนั้น ขาดการไตร่ตรองและมีได้ใส่ใจในเรื่องจริยธรรมดังนั้นจึงสมควรมีบทบัญญัติกฎหมายที่เอื้อต่อการ คุ้มครองเด็กและขณะเดียวกันก็มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะควบคุมสื่อมวลชนได้โดยการลงโทษ ซึ่งจากความเห็นของผู้เขียนการบัญญัติให้การเสนอข่าวของเด็กหรือเยาวชนในลักษณะที่เสียหาย นั้นเป็นความผิดที่ต้องรับโทษทางอาญานอกจากจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องรับโทษแล้วโดยไม่ต้อง นำสืบเจตนาว่าจงใจใส่ความเช่นความผิดฐานหมิ่นประมาทแล้วยังอาจทำให้ ผู้ปฏิบัติงานต้อง ขาดสิทธิจากการเป็นผู้โฆษณา บรรณาธิการ และเจ้าของหนังสือพิมพ์ด้วยตามผลของกฎหมายใน พระราชบัญญัติการพิมพ์มาตรา 16 ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพนั้นไม่มีสิทธิหรือขาดสิทธิ ของการเป็นผู้พิมพ์ บรรณาธิการและเจ้าของหนังสือพิมพ์หากผู้ประกอบวิชาชีพถูกตัดสินจำคุกตาม คำพิพากษาซึ่งมิใช่ความผิดฐานลหุโทษหรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

ดังนั้นหากผู้พิมพ์ หรือบรรณาธิการต้องจำคุกตามคำพิพากษาในความผิด ข้างต้นย่อมขาดสิทธิของการเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการหรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ทันที ซึ่ง มาตรการนี้จะทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่เพิ่มความระมัดระวังในการเสนอข่าว แพร่ภาพ เด็กและเยาวชน มากขึ้นเนื่องจากมิได้ถูกลงโทษจำคุกเพียงอย่างเดียวแต่ขาดสิทธิการเป็นผู้พิมพ์ บรรณาธิการ และ เจ้าของหนังสือพิมพ์ด้วย

นอกจากนั้นบทบัญญัติดังกล่าวยังสามารถควบคุมการเสนอข่าวของเด็ก เยาวชนได้อย่างทั่วถึงทุกคน โดยไม่ได้คุ้มครองเด็ก เยาวชนเฉพาะกลุ่มเท่านั้นซึ่งก็เป็นไปตามหลัก ความเสมอภาค

ผู้เขียนเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการพิมพ์มาตรา 34 และ มาตรา 36 โดยมาตรา 34 นั้นเป็นข้อห้ามปฏิบัติของสื่อมวลชนโดยห้ามมิให้เสนอข่าวที่ขัดต่อ ศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรเพิ่มใน เรื่องห้ามการเสนอข่าวและภาพของเด็กในลักษณะที่ไม่เหมาะสม เป็นการซ้ำเติมต่อผู้เสียหายดังที่ ได้บัญญัติไว้ในข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และหากมีการฝ่าฝืนจึง มีมาตรการลงโทษ

มาตรการลงโทษตามมาตรา 36 ในปัจจุบันนั้นได้แก่การตัดเตือน การให้ นำข่าวไปให้ตรวจ และการเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าบทบัญญัติของมาตรา 36 ใน ปัจจุบันนั้นไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้มีการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ ของสื่อมวลชนโดยการนำไปให้เจ้าพนักงานการพิมพ์ตรวจสอบก่อนจึงสมควรแก้ไขมาตรา 36 เป็นดังนี้ คือ ในกรณีที่ได้มีการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ซึ่งเจ้าพนักงานการพิมพ์ เห็นว่าอาจจะขัดต่อความ สงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือฝ่าฝืนคำสั่งห้ามตามความในมาตรา 34 (ซึ่งรวม ถึงการเสนอข่าวและภาพของเด็กในลักษณะที่ทำให้เกิดความเสียหาย) จะต้องถูกลงโทษคือ 1) เจ้า พนักงานการพิมพ์มีอำนาจในการตัดเตือนเป็นหนังสือแก่ผู้โฆษณา บรรณาธิการ และหรือเจ้าของ หนังสือพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร 2) หากได้ตัดเตือนแล้วแต่ผู้ถูกตัดเตือนไม่สำวรให้เจ้าพนักงาน การพิมพ์มีอำนาจเรียกเจ้าของหนังสือพิมพ์มารับทราบคำสั่งการตัดเตือนเป็นครั้งที่สามและหากยังมี การเสนอข่าวในลักษณะนั้นอีกให้อำนาจเจ้าพนักงานการพิมพ์สั่งการเป็นผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ในระยะเวลาที่เห็นสมควร และภายหลังจากกลับมาทำหน้าที่แล้วยังคง เสนอข่าวในลักษณะที่สร้างความเสียหายให้แก่เด็ก เยาวชน อีกเจ้าพนักงานการพิมพ์อาจเพิกถอน ใบอนุญาตหรือสั่งการเป็นผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ได้

ผู้เขียนเสนอให้มีการเพิ่มเงื่อนไขในการใช้มาตรการลงโทษข้างต้นคือจาก เดิมเฉพาะกรณีการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน ควรเพิ่มในกรณีที่หากถูกตัดสินว่าจงใจเสนอข่าวหรือแพร่ภาพข่าวของเด็ก เยาวชนใน ลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายเข้าไปด้วยทั้งนี้เพื่อให้เจ้าของหนังสือพิมพ์เพิ่มความระมัดระวัง มากขึ้นนอกจากนั้นควรแก้ไขมาตรการลงโทษให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันด้วยเพราะ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันห้ามมิให้เจ้าพนักงานออกคำสั่งให้นำข่าวหรือข้อความไปให้ตรวจ ดังนั้น มาตรา 36 จึงสมควรแก้เป็นดังนี้

มาตรา 36 “เมื่อได้มีการโฆษณาในหนังสือพิมพ์ซึ่งเจ้าพนักงานการพิมพ์เห็นว่าอาจจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือ มีคำตัดสินว่ามีกรงใจเสนอข่าว หรือแพร่ภาพข่าวหรือโฆษณาข้อความใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเด็กและเยาวชน เจ้าพนักงานการพิมพ์นั้นอาจดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) ให้คำตัดเตือนแก่เจ้าของหนังสือพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร
- (2) หากเจ้าของหนังสือพิมพ์เพิกเฉยไม่ส่งวรรต้อคำตัดเตือนนั้นให้เจ้าพนักงานการพิมพ์มีอำนาจในการเรียกเจ้าของหนังสือพิมพ์มาตัดเตือนด้วยวาจาและทำข้อตกลง และหากยังไม่ส่งวรรต้อคำเตือนนั้นเจ้าพนักงานการพิมพ์อาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตของหนังสือพิมพ์นั้นทันที
- (3) ภายหลังจากได้รับใบอนุญาตคืนแล้ว เจ้าของหนังสือพิมพ์ยังคงเสนอข่าวในลักษณะที่ห้ามตามมาตรา 34 อีก เจ้าพนักงานการพิมพ์อาจเพิกถอนใบอนุญาตเจ้าของหนังสือพิมพ์นั้นได้โดยไม่ตัดสิทธิเจ้าของหนังสือพิมพ์ที่จะอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานการพิมพ์”

นอกจากนั้นผู้เขียนยังเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 ในเรื่องการควบคุมรายการข้อ 16 ซึ่งได้บัญญัติเงื่อนไขของรายการที่จะออกอากาศโดยส่งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ด้วย โดยเสนอให้มีการเพิ่มการห้ามออกอากาศรายการที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย ความเสื่อมเสียในชื่อเสียงของเด็ก เยาวชน เช่น รายการที่มีการถ่ายทำสารคดีข่าวของเด็กที่ถูกบังคับให้ขายประเวณี เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

เหตุผลที่ผู้เขียนเสนอให้มีการเพิ่มรายการดังกล่าวในข้อ 16 นี้เพราะบทบัญญัติข้อ 27 ในกฎกระทรวงดังกล่าวให้สิทธิแก่เจ้าพนักงานสามารถพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ได้หากฝ่าฝืนบทบัญญัติในกฎกระทรวง อย่างไรก็ตามก่อนที่จะเพิกถอนนั้นเจ้าพนักงานอนุญาตอาจจะมีการออกหนังสือเตือนผู้รับใบอนุญาตให้หยุดการฝ่าฝืนก่อนได้ การลงโทษเช่นนี้จะทำให้ผู้ประกอบการเพิ่มความระมัดระวังในการเสนอรายการเกี่ยวกับเด็ก และเยาวชนมากขึ้น

คงแก้ไข
ฉบับใหม่
ที่ 501

2 →
ฉบับ

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครอง รักษาข้อมูลของเด็ก เยาวชน ให้เป็นความ

จากการที่กฎหมายยอมรับฟังพยานที่เป็นเด็กผ่านกล้องโทรทัศน์นั้นทำให้ปัจจุบัน ข้อมูลของเด็ก และเยาวชนนั้นมีเพิ่มขึ้นนอกจากเอกสารทั้งหลายและข้อมูลของเด็กในวิดีโอนี้หาก ตกไปอยู่ในมือบุคคลที่ประสงค์ร้ายหรืออยู่ในมือสื่อมวลชนแล้วย่อมเป็นภัยต่อเด็กและอาจทำให้ เด็กหมดอนาคตได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองเด็ก และเยาวชนมิให้ถูกผู้ใดละเมิดสิทธิโดย การนำข้อมูลส่วนตัวหรือประวัติทางกระบวนการยุติธรรมไปเปิดเผยผู้เขียนจึงขอเสนอให้เพิ่มบท บัญญัติในส่วนที่เป็นมาตรการเสริมในการรักษาความลับของเด็กที่อยู่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมมิ ให้รั่วไหลถึงบุคคลอื่น โดยเฉพาะสื่อมวลชนทั้งนี้ผู้เขียนนำมาจากแนวทางการรักษาความลับของ เด็กตามกฎหมายต่างประเทศที่ได้ศึกษาข้างต้นนั้น โดยผู้เขียนเสนอให้บัญญัติมาตรการดังต่อไปนี้ ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

- ในกระบวนการสอบสวน หรือการพิจารณาคดีของศาลหากมีข้อมูลของ บุคคลที่อายุไม่เกินสิบแปดปีให้แยกจัดเก็บข้อมูลของบุคคลนั้นไว้ต่างหากจากการจัดเก็บข้อมูลของ ผู้ใหญ่โดยเฉพาะภาพถ่ายวิดีโอ และห้ามเจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่เปิดเผยข้อมูลหรือให้ผู้อื่นทำ สำเนาข้อมูลในความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นเว้นแต่ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งเท่านั้น

- ห้ามบุคคลใด ๆ ที่ไม่มีระเบียบในวิชาชีพควบคุมที่ได้ล่วงรู้ความลับหรือ ข้อมูลของเด็กในกระบวนการพิจารณาคดีที่มีเด็กเข้าไปเกี่ยวข้องในฐานะเป็นบุคคลที่เด็กร้องขอ เปิดเผยข้อมูลที่ตนได้ล่วงรู้ต่อบุคคลอื่น

- เอกสารข้อมูลของเด็กที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้แล้วให้มีการทำลายทุกปี

เหตุผลที่ผู้เขียนเสนอให้มีการบัญญัติมาตรการการรักษาข้อมูลไว้ที่ประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเนื่องจากข้อมูลของเด็ก เยาวชนที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมนั้นถือเป็น ข้อมูลที่เป็นความลับที่เปิดเผยไม่ได้เพราะการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวนี้ จะส่งผลกระทบต่อสิทธิ และสวัสดิภาพความปลอดภัยของเด็ก และการบัญญัติไว้ในประมวลวิธีพิจารณาความอาญาน่าจะ ครอบคลุมถึงเด็กทุกกลุ่มที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมมากกว่าบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลเยาวชนฯ เพราะบทบัญญัติในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนฯ อนุญาตให้นำบทบัญญัติใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ได้

อนึ่งปัจจุบันด้วยความเจริญของเทคโนโลยีซึ่งนอกจากจะมีการเผยแพร่ข้อมูลเด็กและเยาวชนผ่านทางสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ หรือวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์แล้วยังมีการเผยแพร่ข้อมูลเด็ก และเยาวชนในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเด็ก เยาวชนผ่านทางอินเทอร์เน็ตด้วย ซึ่งเป็นการเผยแพร่ข้อมูลได้รวดเร็วและไม่มีขีดจำกัดด้วย ประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายหรือมาตรการใด ๆ ที่จะมาควบคุมการเผยแพร่ข้อมูลของเด็กผ่านสื่อดังกล่าวได้จึงยังคงเป็นปัญหาต่อไป เนื่องจากในการศึกษานี้ผู้เขียนไม่ได้ขยายขอบเขตไปถึงปัญหาดังกล่าวจึงไม่ได้ศึกษาหามาตรการแก้ไขปัญหานี้ไว้

นอกจากมาตรการทางกฎหมายข้างต้นแล้วผู้เขียนมีความเห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานจากรัฐ องค์กรเอกชน หรือแม้กระทั่งสื่อมวลชนเองควรร่วมมือกันในการตรวจสอบการเสนอข่าวของเด็ก เยาวชน โดยสื่อมวลชนมากขึ้นโดยเฉพาะสื่อมวลชนเองที่มีหลักจริยธรรมและหลักวิชาชีพควบคุมการปฏิบัติงานอยู่แล้วจึงสมควรที่จะปฏิบัติงานภายใต้กรอบของจริยธรรมและจรรยาบรรณมากขึ้น ในส่วนของผู้ใหญ่ในสังคมก็ควรที่จะร่วมมือกันคุ้มครองสิทธิเด็กมากขึ้นหากสื่อมวลชนละเลยจริยธรรม โดยเสนอข่าวของเด็กและเยาวชนในลักษณะที่เสียหายขึ้นผู้ใหญ่ก็ควรดำเนินมาตรการทางกฎหมายที่มีมาใช้ในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน เพราะที่ผ่านมายังไม่มีหน่วยงานใดที่ใช้มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องและคุ้มครองเด็ก เยาวชนจากสื่อมวลชนอย่างจริงจังจึงทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงมีอยู่โดยอาจลดลงหรือเพิ่มขึ้นตามกระแสสังคม